

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

Raport stiintific

Forumul International pentru Turismul Responsabil, Editia a II a

In perioada 29 – 31 martie a avut loc, la Bucuresti, cea de-a doua editie a Forumului International pentru Turismul Responsabil.

Evenimentul, organizat de Fundatia Amfiteatru si Academia Romana – Centrul de Economia Industriei si Serviciilor, este o continuare a demersului initiat in anul 2012 prin lansarea Programului “Amfiteatrul pentru Turismul Responsabil”. Acesta isi propune atragerea reprezentantilor din domeniul turismului, dar si din domeniile conexe, in scopul realizarii, pentru prima oara in Romania, a unei platforme de afirmare a contributiilor stiintifice si de prezentare a bunelor practici in domeniul turismului responsabil.

Manifestarea a beneficiat de o participare consistenta, cu exponenti ai principalilor actori implicati in practicarea turismului responsabil in Romania: autoritati, centrale si locale, membri ai societatii civile, asociatii patronale si profesionale, antreprenori, specialisti din tara si din strainatate.

S-au expus lucrari teoretice, de conceptualizare si exemple de bune practici, au fost evidentiata dificultatile de fond si de forma cu care se confrunta antreprenoriatul in acest domeniu, dar si solutiile ad-hoc inovative, care fac de multe ori diferenta intre un proiect de succes si un esec. S-a discutat de asemenea mult pe tema cadrului cultural si al mentalitatii locuitorilor din comunitatile rurale, din perspectiva antropologica si sociala.

Dezbaterile au conturat astfel tabloul complex in care turismul responsabil, ca forma de turism al comunitatii, isi poate gasi formele optime de aplicare, nu doar ca solutie a introducerii Romaniei in programe specifice de top ale turismului mondial, dar si a reabilitarii satului romanesc.

„Doua dimensiuni sunt de luat in considerare: expertiza si atitudinea militanta, ca axe principale ale turismului responsabil. Folositi aceasta abordare, pentru ca militantismul se adreseaza comunitatii.”, a subliniat domnul Aurel Borsan, presedintele Fundatiei Amfiteatru.

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

Va prezentam concluziile pe care le-am sistematizat in urma celor trei zile de lucrari si dezbateri si va invitam sa le completati cu ideile si cu propunerile dumeavoastra. Toate acestea vor sta la baza memorandumului pe care Fundatia Amfiteatru il va inainta Guvernului Romaniei, in scopul dezvoltarii turismului responsabil.

1. S-au identificat cele trei mari atuuri ale Romaniei pentru crearea formelor de turism responsabil: 1. nevoia de redresare economica pentru comunitatile mici, cele mai multe depletizate de forta de munca, 2. o clasa mijlocie aflata la oras, fara perspectiva de cariera si materiala, dar cu potential de antreprenoriat si de gestionare a acestui tip de activitate, 3. spatiul cultural al micilor comunitati, resursele naturale si mediul nealterate, sau cu o antropizare inca benigna, lasand loc revenirii la modelul cultural traditional si reabilitarii ecologice.
2. Se impune coagularea tuturor actorilor implicati intr-o strategie nationala de creare a platformelor consistente si eficiente de consultanta de afaceri in domeniul turismului responsabil, avand ca baza expertiza fundatiilor "Ivan Patzaichin", "MET" si "ADEPT", dar si initiativele punctuale din restul tarii, cum ar fi in Bucovina, Prahova, Bihor, Sibiu, Valcea, Gorj, Mehedinti.
3. Este nevoie de suport din partea autoritatilor pentru implementarea la scara nationala a turismului responsabil, prin depasirea abordarii fragmentate, rigide si implicarea autoritatilor centrale si locale, intr-o viziune comuna a specialistilor pe baza expertizei deja existente, care sa creeze mai departe cadrul legislativ adecvat, prin ajustarea si armonizarea celui existent. Pe de alta parte, este necesara, la nivelul ministerelor vizate, o revizuire si o adaptare a normelor si instrumentelor de coordonare a activitatilor specifice, in sensul unei coerente si a unui spirit comun in modul de lucru cu antreprenorii implicati in dezvoltarea proiectelor de turism responsabil.
4. Se recomanda folosirea expertizei existente atat din Romania, cat si in lume, inscrierea FITR in circuitul international al organizatiilor stiintifice si patronale implicate in turismul

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

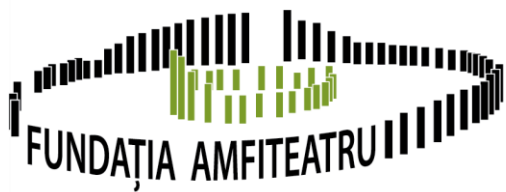
RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

responsabil, dezvoltarea programului științific și a activității editoriale de susținere a acestui concept, prin publicarea revistei International Journal of Responsible Tourism.

5. Consolidarea experiențelor prezentate la FITR se poate realiza prin cursuri de formare profesională, organizate într-un sistem public-privat, integrate și susținând astfel politicile guvernamentale în domeniul ocupării, formării profesionale și mobilității forței de muncă.
6. Sprijinirea și promovarea programelor de acest tip se poate face prin participarea la târguri internaționale, prin înscrierea lor în platformele internaționale de turism responsabil.
7. Este nevoie de strategii de promovare a atitudinii responsabile a calătorului, pentru prezervarea mediului – inițierea de către societatea civilă a campaniilor sociale de educare în masă, începând cu primele nivele de învățământ instituționalizat, pentru susținerea asociațiilor ecologice în campaniile lor, pe principiul că un elev care a strans o dată gunoaiele din pădure va fi un turist responsabil toată viața.
8. S-a identificat necesitatea unor campanii sociale intense, pentru schimbarea mentalității și percepției spațiului public versus spațiu privat – constientizarea conceptului de responsabilitate, ca noțiune care începe cu răspunderea față de propriul comportament.
9. Este o prioritate promovarea externă a turismului în România, mărșand pe unicitatea reliefului, a biodiversității, a consistenței și diversității spațiului cultural, profitând de faptul că avem un „eco label” intact încă, folosind autenticul și culoarea locală, ca principale atracții pentru turiștii străini, pentru care chiar și imperfecțiunile infrastructurii reprezintă elemente de pitoresc, ceea ce le face apreciate și căutate ca atare.
10. Promovarea turismului responsabil poate folosi ca pârghie dimensiunea lui de revigorare fizică și psihică a turistului, de modificare a referențialului psihologic, cu revenire la rădăcini prin schimbarea rolurilor : turistul care devine oaspete, destinația care devine experiență. O experiență ale cărei valori, pentru că sunt atât de profunde, de cele mai multe ori nu pot fi cuantificabile financiar, furnizând astfel o importanță plus valoare produsului turistic.

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

11. Se impun strategii de impulsionare a unei atitudini antreprenoriale responsabile, motivante, prin deplasarea balantei catre initiativa si efortul personal, mai putin catre apelul la suport extern total (financiar si operational). Vizata, societatea civila.
12. Exemplele de bune practici au pus in evidenta impactul social si economic al turismului responsabil asupra membrilor comunitatii:
  - dezvoltarea capacitatii profesionale, in tehnici de constructie si mestesuguri traditionale: dulgherie, tâmplarie, zidarie, fierarie, constructia de barci (canoe traditionala in Delta) productie manuala de caramida si tigla, producerea de hrana traditionala si obiecte de artizanat
  - venituri mai stabile si crearea propriilor afaceri
  - reabilitarea spatiului public al comunitatii - restaurare
  - redarea demnitatii, a sentimentului de mandrie pentru noul lor statut, de antreprenori, le da motivatie de constructie
13. S-a desprins ca o concluzie comuna utilitatea programelor de educatie continua a practicantilor din turism, impusa pe de o parte de adecvarea produselor turistice existente la principiile turismului responsabil si la dezvoltarea conceptului in forme adaptate Romaniei, cu efecte directe asupra formelor concrete de operare. Pe de alta parte nevoia de educatie continua este determinata de redescoperirea comunitatilor inca "virgine turistice" dar cu potential si specificitate care cer expertiza si abordare stiintifica, responsabila etic, ecologic si social, pentru transformarea lor in destinatii de TR.
14. Modelul de implementare a turismului responsabil de la Tarnava Mare a relevat capacitatea de replicare si de dezvoltare progresiva a acestuia intr-o regiune mai larga, din aproape in aproape. Intinderea sit-ului pe trei judete si opt comune a facut posibila diseminarea informatiei si o mai facila colaborare cu autoritatile, care, in perspectiva unei experiente de succes deja vizibile, au reactionat pozitiv si in timp mai scurt.

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

15. S-a relevat capacitatea proactiva a experientelor de bune practici de a genera propuneri de dezvoltare a unor noi masuri de agro-mediu la nivel national. De exemplu, pentru micii fermieri, la nivel european.
16. Este necesar un marketing agresiv si inovativ pentru intoarcerea citizenului catre natura si catre radacini – spatial rural si catre miscare (sport – competitii de masa).
17. Se impune reintrarea turismului montan in formele de turism de masa de weekend, corelata cu motivarea comunitatilor locale montane pentru intretinerea refugiilor si a turistilor pentru folosirea exclusiva a serviciilor oferite de cabane. Promovarea externa a turismului montan din Romania, sub forma schi-ului de tura (iarna) si a drumetiilor, biking (vara), cu insertii de obiective culturale, ca produse turistice unice, nerepetabile. Renuntarea la promovarea Romaniei Turistice prin destinatii de iarna cu schi de partie, produse ce nu pot intra in competitia europeana.
18. Abordarea holistica a turismului ecumenic, ca dimensiune responsabila fata de marile figuri si miracole crestine ale Romaniei, cu potential important pe nisa calatoriilor de scurta durata, precum si a locurilor de pelerinaj, in turismul intern. Perspectiva complexa este necesara inca de la nivelul educational, printr-o platforma de curriculum universitar interdisciplinar, care sa intre simultan in programa facultatilor de turism, geografie, ecologie si teologie. Alte propuneri: integrarea destinatiilor religioase in circuitele de incoming si in materialele de promovare, in special in cele din spatial virtual, care aduce turistului informatie complexa, rapida si garantata, impulsioneaza produsele turistice interne gen bus trip vizand segmentul varstei a treia. Utilizarea e-turismului, ca instrument de marketing.
19. Se recomanda folosirea uriasului potential de comunicare pe care il ofera internetul, cu retelele de socializare, ca platforme directe de promovare, in timp real. Mai mult chiar, in acest mod se pot desfasura campanii de obtinere de fonduri, pentru proiecte facute cunoscute in virtual.
20. Este de exploatat traditia deja existenta pe plan mondial (se face turism al comunitatilor mici, de zeci de ani in lume): oferta romaneasca poate sa intre pe o piata pregatita deja, in asteptare

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

de alte teritorii de descoperit. Aici avem un potential urias, si de expolatat, prin faptul ca oferta noastra include in spatiu cultural inedit nu doar pe cel strict local (destinatia), ci si traseul parcurs pana la locatie / destinatie. Romania, ca tara emergenta, este exotica in statutul ei de proaspat iesita din lagarul comunist, o carte de vizita atractiva incitanta. Din nou, infrastructura, cu punctele ei slabe, poate reprezenta un element de unicitate, pentru cei dornici de descoperiri, de inedit si cu spirit de aventura.

21. Se recomanda extinderea brandurilor (si marketarea lor in noua forma) existente in turismul romanesc: Delta, Bucovina, cu elemente de diversificare a ofertei (de ex. miscare in Delta, vaslit) si cu accent pe componenta responsabila.
22. Se impune conectarea Romaniei, prin ofertele de turism responsabil, la circuitul european.

CONCLUZII FINALE:

Turismul Responsabil reprezinta una dintre cele mai importante parghii de (re)agregare sociala si culturala a comunitatilor mici din Romania, de ridicare a nivelului lor economic, odata cu restituirea valorilor traditional culturale si prezervarea mediului, atat in plan strict local cat si intr-un areal mai larg, regional.

Cazurile de succes arata ca investitia majora este cea umana, iar atitudinea militanta si perseverenta a societatii civile, care a sprijinit direct comunitatile in a-si dezvolta spiritul antreprenorial, este confirmarea ca astfel de "bune practici" sunt garantat replicabile, pe tot teritoriul tarii.

Se impune sprijinirea dezvoltarii Sistemelor de Turism Local, ca parte a conceptului de turism responsabil, implicand si autoritatile locale si regionale si capacitatea acestora de a accesa resursele necesare.

Statul poate si este obligat sa sprijine dezvoltarea acestei platforme printr-un cadru legislativ stabil si flexibil, prietenos si eficient, cu grad mai mare de aplicabilitate.

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

Mentionam importanta practica si axiologica a lucrarilor si studiilor prezentate in cadrul evenimentului:

Lucrari prezentate in cadrul FITR, editia a II-a:

- “Oameni si locuri: A cui responsabilitate este turismul?” Autor: Harold Goodwin – Presedinte Fondator, International Center for Responsible Tourism
- “Turismul durabil si turismul responsabil. Concepte si diferentieri”. Autor: Harold Goodwin – Presedinte Fondator, International Center for Responsible Tourism
- “Managementul produselor si destinatiilor turistice” Autor: Conf. Univ. dr. Maria Stoian – Fondator ANTREC
- Proiectul “Satul de Sine statator” drumul spre turismul responsabil in satele din Transilvania” Autor: Caroline Fernolend – Fundatia “Mihai Eminescu” Trust
- “Turismul montan: o abordare responsabila” Autor: Iulian Cozma
- “Repertoriul monumentelor de arhitectura vernaculara din muzeele in aer liber din Romania. Strategie de promovare si vizibilitate pe plan national si international” Autor: Iuliana Mariana Grumazescu – Asociatia Muzeelor in Aer Liber din Romania
- ”Renasterea unei zone montane prin turism responsabil: cazul Ranca” Autor: Dr. Cristian Hristea – Director executiv, Agentia Româna de Turism si Evenimente
- “Forme de turism responsabil in Delta Dunarii” Autori: Ivan Patzaichin si Doru Frolu – Fundatia “Ivan Patzaichin – Mila 23”
- “Ecologie si turism” Autor: Stefan Buciuc – Coordonator asociat ”Let’s do it, Romania!”
- “Discover Tarnava Mare” Autor: Cristi Gherghiceanu – Fundatia ADEPT Transilvania
- “Sistemul complementar de clasificare responsabilă și sustenabilă în turism” Autor: Adela Talpes – Asociatia Ecologica Turismverde

FUNDAȚIA AMFITEATRU

Str. Popa Tatu nr. 68, Sector 1, București

Registru special : 386/24.04.2000

Cod fiscal: 13614070

RO32 BTRL 0450 1205 8471 04XX Banca Transilvania - Sucursala Victoria

TEL.: (+4) 021.312.58.40 FAX: (+4) 021.312.51.03

WEB: www.fundatia-amfiteatru.ro E-MAIL: contact@fundatia-amfiteatru.ro

Studii prezentate in cadrul FITR, editia a II-a:

- “Consideratii cu privire la pelerinajul lui Dumitru Staniloae si Arsenie Boca in zona Manastirii Prislop. Relatia dintre stiinta – religie – filozofie – arta si management conteaza?” Autor: Prof. Univ. Dr. Bulz Nicolae – Academia Romana
- “Strategii de comunicare si promovare a produselor de turism responsabil” Autor: Prof. Univ. Dr. Dumitru Bortun – Facultatea de Comunicare si Relatii Publice – S.N.S.P.A.
- “Turismul, expresie a libertatii in era globalizarii” Autor: Prof. Univ. Dr. Silviu Negut, Lect. Univ. Dr. Marius Neacsu – Academia de Studii Economice Bucuresti
- “Globalizare si turism. Necesitatea unei abordari responsabile” Autor: Dr. Doina Tataru – Centrul de Economia Industriei si Serviciilor – Academia Romana
- “Roi – Kaen – San – Sin Destination Branding. The challenge of responsible tourism in Thailand for AEC” Autor: Prof. Univ. Dr. Donruetai Kovathanakul – Universitatea Khon Kaen, Thailanda
- “Field research of sustainable tourism: economic assumption to development of sustainable tourism” Autor: Prof. Univ. Dr. Fabio Cotifava – Universitatea Sofia, Bulgaria
- “Online communities: a key tool for promoting responsible tourism” Autor: Prof. Univ. Dr. Carlos Flavian – Universitatea Zaragoza, Spania